

بررسی تاثیر حسابرسي عملياتي در اقتصاد مقاومتی

محمدعلي مرادی^۱، رضا ستوده^۲

چکیده

هدف از این تحقیق بررسی تاثیر حسابرسي عملياتي در اقتصاد مقاومتی است. جامعه آماری تحقیق را کلیه مدیران، حسابرسان و حسابداران شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران و نمونه آن شامل 113 نفر از مدیران، حسابرسان و حسابداران که به روش نمونه‌گیری کوکران انتخاب شدند، تشکیل می‌دهند. ابزار مورد استفاده در این تحقیق پرسش‌نامه می‌باشد. آلفای کرونباخ برای پایایی پرسش‌نامه برابر 71٪ است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و Excel استفاده گردیده است. برای آزمون فرضیات از آزمون T و آزمون دو جمله‌ای استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد انجام حسابرسي عملياتي (معیارهای اثربخشی، صرفه اقتصادی و کارایی) در شرکت‌های تولیدی و غیرتولیدی اعم از دولتی و بازرگانی با اقتصاد مقاومتی رابطه معنادار و مثبت دارد.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی، حسابرسي عملياتي، اثربخشی، صرفه اقتصادی، کارایی

¹ استادیار، دانشگاه سیستان و بلوچستان

² مربی، دانشگاه آزاد مرکز نیکشهر، دانشجوی دکتری حسابداری (نویسنده مسئول)

Email: rezasotudeh103@yahoo.com

مقدمه

مقام معظم رهبری با آگاهی کامل از جنگ اقتصادی دشمن و اهداف آن از تشدید فشارها و تحریمها علیه ایران همواره تلاش کردند به ارائه برنامه‌ها و الگوهای مناسب جهت مقابله با این فشارها بپردازد. ایشان معتقدند که یکی از راه‌های عبور از مقطع حساس و سرنوشت ساز کنونی جدی گرفتن اقتصاد مقاومتی است. اقتصاد مقاومتی یعنی تشخیص حوزه‌های فشار و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی‌اثر کردن آنها، در شرایط آرمانی اقتصاد مقاومتی در راستای کاهش وابستگی‌ها و تاکید روی تلاش برای تبدیل این فشارها به فرصت است. اقتصاددانان در تعریف اقتصاد مقاومتی می‌گویند: اقتصاد مقاومتی در رویارویی و تقابل با اقتصاد وابسته و مصرف‌کننده قرار می‌گیرد، منفعل نیست و در مقابل اهداف اقتصادی سلطه‌ایستادگی می‌کند، سعی در تغییر ساختارهای اقتصادی موجود و بومی‌سازی آن بر اساس جهان بینی و اهداف دارد. ویژگی اقتصاد مقاومتی باید این باشد که سردرگمی برای همیشه قطع شود و هدف تنها و تنها تولید و تقویت تولید باشد. بخش اصلی اقتصاد مقاومتی، اقتصادی است فعال و پویا مبتنی بر دانش و سرمایه بومی، فرهنگ دینی و اسلامی که برای مصرف سیاست‌گذاری کرده و بوسیله آن بر تحریم پیروز شد. چهار تعریف از اقتصاد مقاومتی: اقتصاد موازی، اقتصاد ترمیم، اقتصاد دفاعی، اقتصاد الگو. تعاریف فوق‌برخی کوتاه مدت و برخی بلندمدت هستند و ترکیبی از استراتژی‌های مطلوب را به تصویر می‌کشند. هیئت تدوین استانداردهای حسابداری (1378)، اقتصاد ایران بخش عمومی بسیار گسترده‌ای دارد که واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی بسیار بزرگ و متعددی را در بر می‌گیرد که به فعالیت‌های عمده صنعتی، حمل و نقل و ترابری، تامین آب، برق و سوخت، بانکداری و بیمه، کالای اساسی و حتی امور بازرگانی و سایر خدمات اشتغال دارند این واحدها به صورت بازرگانی اداره می‌شوند و در برنامه توسعه کشور مقرر است که در نظام مدیریتی آنها تجدید نظر شود. سیاست عمومی و جهت‌گیری برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور بر جلب مشارکت بیشتر بخش‌های خصوصی و تعاونی در تولید تجارت و خدمات واگذاری فعالیت‌های تصدی دولت به بخش‌های مزبور از طریق گسترش بازار سرمایه و تشکیل سرمایه‌های کوچک با افزایش شمار و توسعه شرکت‌های سهامی عام تاکید دارد. اکرم‌خان³ (1992)، گسترش قلمرو فعالیت‌های دولت، موجب افزایش همزمان مخارج عمومی گردیده است. همچنین به دلیل گسترش و توسعه نهادهای آزادیخواهی در جوامع، آگاهی عمومی آحاد جامعه و نمایندگان مجلس افزایش یافته و مردم و نمایندگان، بیش از پیش خواستار حسابدهی و پاسخگویی اداره‌کنندگان منابع و اموال عمومی هستند. صمصامی، خداداد (1386)، از طرفی با جهانی شدن اقتصاد و روند تکاملی صنایع مختلف، دستیابی به کارایی بیشتر، مدیران به خود مشغول داشته است، چنانکه آنها باری ادامه حیات سازمان خود، نیازمند داده‌های فراتر از داده‌های مالی تاریخی هستند. از این رو، ارزیابی وضعیت موجود با کنترل و زیر نظر گرفتن روشهای دستیابی به اهداف سازمان و هماهنگی با محیط از راه نوآوری، شناسایی فرصت‌های بهبود و برطرف کردن کاستی‌های سیستم کنترل داخلی برای استفاده از فرصت‌های

³ Akram khan

پیشرفت بر اساس معیارهای اثربخشی، صرفه اقتصادی و کارایی برای مدیران، نیازی اولیه و رمز بقای سازمان است. بر این اساس حسابرسی عملیاتی^۴ یک ابزار مفید برای اصلاح بسیاری از سیستم های سازمان و هدایت آن به سوی اهداف می باشد. کمیته حسابرسی عملیاتی، (نشریه 112)، حسابرسی عملیاتی، فرایند منظم و روشمند ارزیابی اثربخشی، صرفه اقتصادی و کارایی اقتصادی عملیات سازمان و گزارش نتایج ارزیابی همراه با پیشنهاد های عملی به اشخاص زیر صلاح برای بهبود عملیات است. حسین زاده، ملوک (1387)، دیوان محاسبات انگلستان سه معیار حسابرسی عملیاتی را به صورت زیر تعریف کرده است: اثربخشی^۵: مقایسه ی نتایج مورد انتظار و نتایج واقعی پروژه ها، برنامه ها یا سایر فعالیتها (مصرف هوشمندانه)، صرفه اقتصادی^۶: حداقل کردن بهای تمام شده منابع مورد نیاز یا مصرفی با توجه به کیفیت مورد نظر (مصرف با توجیه اقتصادی)، کارایی^۷: حداکثر ستانده با میزان نهاده ثابت یا ستانده ثابت با حداقل نهاده ممکن (مصرف خوب). در این تحقیق نقش حسابرسی عملیاتی در اقتصاد مقاومتی بیان می شود. موتور محرکه اقتصاد را بنگاه ها تشکیل می دهند. با توجه به سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی به عنوان نمونه: پیش تازی اقتصاد دانش بنیاد، محور قرار دادن رشد و بهره وری، افزایش تولید داخلی نهاده ها و کالاهای اساسی، افزایش ارزش افزوده، سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف، صرفه جویی در هزینه های عمومی کشور. شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی، تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری، اشتغال مولد، اعطای نشان اقتصاد مقاومتی، شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت گذاری روزآمد سازی شیوه های نظارت بر بازار، افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن. بنی فاطمی کاشی، محمدرضا (1382)، اهداف حسابرسی عملیاتی شامل ارزیابی اثربخشی، صرفه اقتصادی و کارایی برنامه می باشد. یک حسابرسی عملیاتی با هدف اولیه اثربخشی برنامه ممکن است شامل هدف اساسی ارزیابی کنترل های داخلی برای تعیین دلایل نبود اثربخشی برنامه یا چگونگی توانایی بهبود اثربخشی نیز باشد. اهداف حسابرسی اثربخشی و نتایج برنامه اغلب با اهداف صرفه اقتصادی و کارایی ارتباط متقابل دارد. اهداف حسابرسی که بر اثربخشی و نتایج برنامه تمرکز دارد، به طور معمول میزان دستیابی برنامه به مقاصد و اهداف خود را اندازه گیری می کند. اهداف حسابرسی که بر صرفه اقتصادی و کارایی تمرکز دارد، هزینه ها و منابع مصرف شده برای دستیابی به نتایج برنامه را پیگیری می کند. نمونه هایی از اهداف حسابرسی در این گروه ها به شرح زیر است:

1. ارزیابی عملکرد در مقایسه با اهداف تعیین شده بوسیله مدیریت یا سایر معیارهای سنجش مناسب
2. اطمینان یافتن از پیشینی و بکارگیری سیستم ارزیابی و بازرخورد مناسب در سازمان
3. شناسایی فرصت های بهبود عملیات از نظر صرفه اقتصادی، کارایی و اثربخشی

⁴ Operation auditing

⁵ Effectiveness

⁶ Economy

⁷ Efficiency

4. ارزیابی میزان دستیابی به مقاصد و اهداف قانونی، مقرراتی یا سازمانی؛
5. ارزیابی توانایی نسبی رویکردهای جایگزین برای عملکرد بهتر برنامه یا حذف عوامل مانع اثربخشی برنامه؛
6. تحلیل اثربخشی هزینه‌های متحمل شده مربوط به یک برنامه یا فعالیت؛
7. تعیین اینکه آیا نتایج مورد انتظار از یک برنامه به دست آمده است یا نتایجی حاصل شده است که با اهداف برنامه سازگار نمی‌باشد.
8. تعیین وضعیت یا شرایط موجود عملیات برنامه یا پیشرفت در اجرای الزامات قانونی؛
9. تعیین اینکه آیا برنامه، دسترسی عادلانه به منابع عمومی یا توزیع آن با رعایت محدودیت‌های قانونی را فراهم می‌کند یا خیر؛
10. ارزیابی میزانی که برنامه با سایر برنامه‌های مرتبط دارای تداخل، همپوشانی یا ناسازگاری بوده است؛

در این تحقیق اهداف حساسی عملیاتی با اهداف اقتصاد مقاومتی مقایسه گردیده است.

پیشینه تحقیق

حسابرسی عملیاتی با بررسی اثربخشی، صرفه اقتصادی و کارایی دستگاه‌ها، از طریق شناسایی دلیل ایجاد انحرافات و ناکارآمدی‌ها موجب ارتقای بهره‌وری، شفافیت و پاسخگویی و همراستا با اهداف اقتصاد مقاومتی می‌گردد. برای حسابرسان واژه‌های کارایی و اثربخشی، واژه‌های ناآشنایی نیستند، زیرا آنان در فرایند حسابرسی همواره می‌کوشند رسیدگی‌های خود را به صورت کارا (رسیدگی موثر با کمترین هزینه ممکن) و اثربخش (رسیدگی که بتواند به میزان از پیش تعیین شده موفق به کشف اشتباهات و یا تحریف‌های بااهمیت در صورتهای مالی صاحبکار شود) به انجام برسانند. همچنین در دنیای امروز و در عرصه خدمات حرفه‌ای، به علت ادامه فعالیت واحدهای تجاری در محیط اقتصادی بازار آزاد که به طور مستمر شاهد رفع موانع تجاری و ادغام بازارهاست و رقابت در آن روز به روز شدیدتر می‌شود، حرفه حسابرسی عملیاتی بیش از پیش اهمیت یافته و اصولاً مدیریت بهینه منابع در واحدهای اقتصادی بدون برخورداری از سطوح مطلوب اثربخشی و دستیابی به هدفهای کارایی و صرفه اقتصادی امکانپذیر نیست. با توجه به پیشرفت سریع و شگرف فن آوری همراه با افزایش روز افزون رقابت در بازارهای جهان، تعیین کارایی و اثربخشی و صرفه اقتصادی فعالیت‌های انجام شده در سازمان و تشخیص و ارزیابی فعالیتهایی که می‌تواند عملکرد اتی سازمان را بهبود بخشد. پیغامی، عادل (1391)، تعاریف اقتصاد مقاومتی را مورد بررسی و تحلیل قرار داده اند، برای شناخت بسترها و زمینه‌های تحقیق اقتصاد مقاومتی، ابتدا بابت آسیب شناسی اقتصاد کشور و موانع و نیازمندی‌های تحقق اقتصاد مقامتی پرداخت. فعالیت در عرصه اقتصاد مقاومتی نیاز به رصد و دیده بانی فضای اقتصادی داخلی و بین المللی و نیز گردآوری آمارهای دقیق و روزآمد دارد.

صیدی، حجت‌الله (1393)، در ارتباط با اقتصاد مقاومتی و چالش‌های حسابداری تحقیقی انجام داده اند. کارکرد حسابداری در اقتصاد مقاومتی را به شرح زیر بررسی کرده اند: حسابداری به عنوان ابزار برنامه ریزی و کنترل در خدمت درون زایی اقتصاد مقاومتی و حسابداری به عنوان زبان کسب و کار: ابزار برون گرایی و مقابل با اقتصاد های جهانی. مشایخی، بیتا (1393)، ابعاد اجتماعی پایداری کسب و کار را مورد بررسی و تحقیق قرار داده اند: بعد اقتصادی، بعد اجتماعی، بعد زیست محیطی و بعد سازمانی. کسب و کاری پایدار است که: ارزش اقتصادی ایجاد کند، توجیه اقتصادی داشته باشد و ثروت عمومی همراه با مکانیسم برای توزیع آن را افزایش دهد. نادری، هوشنگ (1393)، به بررسی نقش حسابداران در تحقق اهداف اقتصادی مقاومتی پرداخته است. در این تحقیق، خصوصیات اقتصاد مقاومتی، تامین شرایط و فعال سازی کلیه امکانات منابع مالی، سهم یری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف و افزایش ارزش افزوده، مدیریت مصرف با اصلاح الگوی مصرف و محور قرار دادن رشد بهره وری در اقتصاد مورد بررسی قرار گرفته است.

روش شناسی پژوهش

محیطی که پژوهش در آن انجام می شود، نتیجه پژوهش را نشان می دهد که ممکن است سه حالت کلی را به خود بگیرد؛ پژوهش کتابخانه ای، پژوهش آزمایشی. دانایی فرد و همکاران (1387)، داده ها در این پژوهش از کتاب ها، مقالات، اسناد و مدارک و سایت ها و پرسش نامه حاصل شده اند. از این منظر پژوهش حاضر در زمره پژوهش های کتابخانه ای و میدانی به شمار می رود. پژوهش ها می توانند در ماهیت اکتشافی یا توصیفی باشند و یا به قصد آزمون فرضیه ها انجام گیرند. این پژوهش از نظر نحوه گرد آوری داده ها، یک پژوهش توصیفی از شاخه همبستگی می باشد. همچنین پژوهش حاضر در زمره پژوهش های کمی به شمار می رود. استراتژی های کمی مورد استفاده در این پژوهش پیمایشی و همبستگی می باشد. پس از بررسی ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش و تعیین مدل مفهومی جهت بررسی استراتژی های مدیریت هزینه با اقتصاد مقاومتی، پرسش نامه ای طراحی گردید. سوالات مزبور بر اساس پرسش نامه های پژوهشی پیشین طراحی گردید. با استفاده از راهنمایی های اساتید دانشگاه ها و مدیران مالی شرکت ها و نیز مشاوره آماری، پرسش نامه ای مشتمل بر 17 سوال در اهداف حسابرسی عملیاتی در قالب طیف پنج گانه لیکرت در حوزه میزان استفاده و اهمیت استفاده طراحی گردید. پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده و پایایی بالای آن مورد تایید قرار گرفته است. جامعه آماری اصلی این تحقیق مدیران مالی و حسابداران و حسابرسان شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. در پایان سه ماهه اول 1394 در 295 شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران در فعالیت های تولیدی، بازرگانی و خدماتی می باشد، به عنوان جامعه آماری پژوهشی انتخاب شدند. با توجه به مشخص و محدود بودن جامعه آماری برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است. آذر و مومنی (1377):

$$n = \frac{nz^2pq}{nd^2 + z^2pq} = \frac{265 * (1/96)^2(0/5)(0/5)}{256 * (0/1)^2 + (1/96)^2(0/5)(0/5)}$$

$$z = 1/96$$

$$p = q = 0/5$$

در این فرمول Z آماره توزیع نرمال است در سطح اطمینان 95٪ برابر 1/96 است. P احتمال موفقیت، q احتمال عدم موفقیت و d از مطالعه مقدماتی معادل 0/1 در نظر گرفته شده است با ضریب اطمینان 0/95 حجم نمونه 115 می باشد. پرسش نامه حاوی 20 سوال برای جامعه آماری ارسال شد و در نهایت 113 پرسش نامه گردآوری و مورد تحلیل قرار گرفت. به منظور انتخاب آزمون مناسب برای سنجش بررسی تاثیر بکارگیری اهداف حسابرسی عملیاتی بر اقتصاد مقاومتی ابتدا می باید از توزیع آماری سوالات اطمینان حاصل می شد. برای توصیف متغیر هایی که توزیع نرمال دارند، برای رسیدن به نتیجه بهتر از آزمون T استفاده و برای تحلیل متغیر ها یا توزیع غیر نرمال از آزمون دو جمله ای استفاده شده است.

نگاره (1): ارتباط سوالات پرسش نامه با فرضیات و ضریب آلفای آنها

فرضیه	سوالات پرسش نامه	ضریب آلفای کرونیباخ
معیار اثر بخشی در اقتصاد مقاومتی	1- الف تا د	0/7306
معیار صرفه اقتصادی در اقتصاد مقاومتی	2- الف تا د	0/7464
معیار کارایی در اقتصاد مقاومتی	3- الف تا د	0/7193

طبقه بندی و ارتباط سوالات پرسش نامه با هر یک از فرضیات پژوهش، ضریب آلفای کرونیباخ مربوط به هر مجموعه سوال، در جدول خلاصه شده است. در این تحقیق استفاده و اهمیت استفاده از هر یک از معیارهای حسابرسی عملیاتی در اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مدیران مالی و حسابداران و حسابرسان سنجیده شد.

فرضیات تحقیق

1. بین اثر بخشی (معیار حسابرسی عملیاتی) و شاخص های اقتصاد مقاومتی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد.
2. بین صرفه اقتصادی (معیار حسابرسی عملیاتی) و شاخص های اقتصاد مقاومتی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد.
3. بین کارایی (معیار حسابرسی عملیاتی) و شاخص های اقتصاد مقاومتی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد.

آمار توصیفی

آمار توصیفی برای تبیین و توصیف پدیده یا مسئله یا موضوع مورد استفاده قرار می‌گیرد یا در واقع ویژگی‌های موضوع مورد مطالعه به زبان آماری تصویر و توصیف بر می‌گردد. در تجزیه و تحلیل‌های توصیفی از آزمون‌های آماری استفاده نمی‌گردد، زیرا در این نوع تجزیه و تحلیل‌ها هدف بررسی واقعیت‌های موجود است و پژوهشگر قصد پیش‌بینی یا استنباط آماری ندارد. در ادامه آمار توصیفی جهت شناختن آزمودنی‌ها از جمله مسئولیت‌سازمانی، جنسیت، تحصیلات و سن در قالب جداول فراوانی ارائه شده است. لازم به یادآوری است که اطلاعات پیش‌رو از طریق 4 سوال با عنوان مشخصات فردی، از آزمودنی‌ها دریافت شده است.

نگاره (2): فراوانی و آمار توصیفی «مسئولیت‌سازمانی» آزمودنی‌ها

ردیف	مسئولیت سازمانی	فراوانی (تعداد)	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
1	مدیران	23	20	20
2	حسابداران	31	27/4	47/4
3	حسابرسان	59	52/6	100
4	جمع	113	100	

نگاره (3): فراوانی و آمار توصیفی «جنسیت» آزمودنی‌ها

ردیف	جنسیت	فراوانی (تعداد)	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
1	مرد	94	83/1	83/1
2	زن	19	16/9	100
	جمع	113	100	

نگاره (4): فراوانی و آمار توصیفی «میزان تحصیلات» آزمودنی‌ها

ردیف	میزان تحصیلات	فراوانی تعداد	فراوانی نسبی	فراوانی نسبی
1	دیپلم	3	0/026	0/026
2	فوق دیپلم	4	0/035	0/061
3	لیسانس	65	57/5	63/6
4	فوق لیسانس	39	34/5	98/1
5	دکتری	2	0/017	100
	جمع	113	100	

نگاره (5): فراوانی و امار توصیفی «سن» آزمودنی ها

ردیف	سن	فراوانی (تعداد)	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
1	25 سال و کمتر	10	0/08	0/08
2	26 تا 35	39	34/5	42/5
3	36 تا 46	27	23/8	66/3
4	46 به بالا	37	33/7	100
جمع		113	100	

آمار استنباطی

آمار استنباطی شامل روش هایی است که با استفاده از آنها، اطلاعات موجود در نمونه را به کل جامعه تعمیم می دهیم. الگو و روش آماری مورد استفاده برای آزمون هر یک از فرضیات ده گانه ی این تحقیق آزمون T می باشد. در ادامه، به تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیات خواهیم پرداخت. هدف آزمون مقایسه زوج ها این است که با تشکیل زوج های شبیه نسبت به فرضیه مورد نظر حداکثر تعداد منابع خارجی پراکندگی (واریانس) را تا آنجا که امکان دارد از بین ببرد. این تحقیق نیز به سنجش متغیر دیدگاه آزمودنی ها در زمینه ی میزان تاثیر گذاری تکنیکهای مدیریت هزینه پرداخته است. با توجه به فرض نرمال بودن، حال برای بررسی صحت فرضیه ی پژوهشی در سطح خطای 0/01 درصد ($\alpha=0/100$) به صورت زیر اقدام می شود: اگر میانگین تفاوت کل زوج های جامعه آماری بیشتر از صفر باشد، می توان گفت بین فرضیه های تحقیق و شاخص های اقتصاد مقاومتی رابطه ی معناداری وجود دارد و گرنه چنین رابطه ای وجود ندارد. عدد 3 (متوسط) به عنوان شاخص مبنای لحاظ شده است. عدد مزبور در پرسش نامه توزیع شده که بر اساس طیف پنج گانه لیکرت طراحی شده است به عنوان متوسط (تاحدودی) ارزیابی شده است. ضمناً در این تحقیق حالت، عامل خارجی پراکندگی (واریانس) کنار گذاشته می شود. این آزمون یک طرفه بوده و میانگین جامعه با عدد 3 مقایسه می شود. بنابراین فرضیه ی پژوهشی و نقیض آن به شرح زیر تعریف می شود:

$$H_0 : (\mu \leq 3) \quad \text{نقیض ادعا}$$

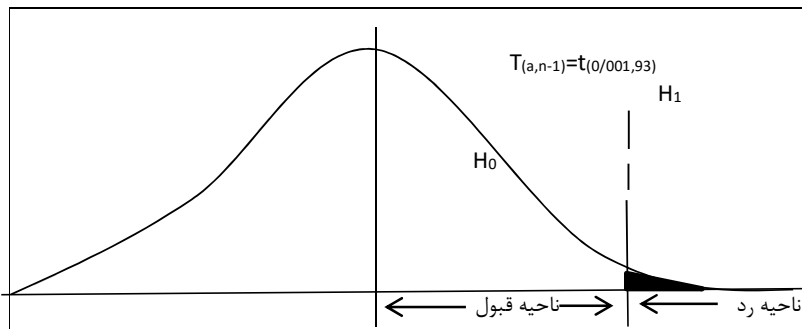
$$H_1 : (\mu > 3) \quad \text{ادعا}$$

آزمون توزیع T استیودنت با 69 یعنی (n-1) درجه آزادی بر خوردار است و قاعده تعمیم بر مبنای آن طرح ریزی می شد. در جدول نتایج آماری حاصل از آزمون فرضیه های پژوهشی ارائه گردیده است.

نگاره (6): توصیف متغیر های مربوط به فرضیه های تحقیق

فرضیه	آماره T	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین نمونه از میانگین مورد ادعا	فاصله اطمینان 99/9٪	
					حد پایین	حد بالا
1	22/781	69	0/000	1/5237	1/4321	1/8322
2	15/681	69	0/000	1/6654	1/0761	1/5763
3	13/583	69	0/000	1/4713	1/0543	1/4513

ناحیه های قبول و رد فرضیه



آزمون یک آزمون یک طرفه راست می باشد که با توجه سطح احتمال مورد نظر ($\alpha=0/100$) منحنی آن به صورت زیر می باشد: در هر قاعده تعمیم آماری، برد مقادیری از آماره آزمون که به ازای آن فرض H_0 نتیجه گرفته می شود به ناحیه قبول مرسوم است و برد مقادیری که به ازای آن فرض H_1 را نتیجه می گیریم به ناحیه رد یا ناحیه بحران مرسوم است. ناحیه رد آزمون یا به عبارتی رد H_0 و تایید H_1 از رابطه $T > T_{\alpha}$ به دست می آید. به زبان دیگر مقدار آماره T با درجه آزادی مربوط (69) و نیز سطح احتمال مورد نظر ($\alpha=0/001$) مقایسه شود. اگر T محاسبه شده از T جدول کمتر و یا سطح معنی داری محاسبه شده (sig) از سطح احتمال مورد نظر

($\alpha=0/001$) بیشتر باشد؛ فرضیه صفر تایید می شود، یعنی آزمون، معنی دار نبوده و H_1 که همان فرضیه های تحقیق است پذیرفته نمی شود. در غیر این صورت آزمون معنی دار بوده و H_1 پذیرفته و فرض مخالف یعنی H_0 رد می شود. با توجه به جدول، آماره محاسبه شده مربوط به تمام فرضیه ها از $3/195$ بیشتر است. یعنی $T_{(0/001,69)} = T_{(a,N-1)}$ و به عبارتی رابطه ی $T > T_a$ برقرار می باشد، لذا آماره ی آزمون در مقایسه با مقدار بحرانی در ناحیه H_1 قرار گرفته و فرض H_0 رد می شود. یعنی فرض ادعا یا همان فرضیه های پژوهشی تایید می شوند. از طرفی با توجه به اینکه $0/000 > 0/001$ یعنی $\alpha > sig$ ، در نتیجه با احتمال خطای یک در هزار می توان ادعا نمود که بین تکنیک های مدیریت هزینه و شاخص های اقتصاد مقاومتی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. در تحقیق، فرضیه دوم و سوم به ترتیب دارای بیشترین و کمترین توان تاثیر گذاری هستند. معیار این رتبه بندی، اختلاف فرضیه از میانگین مورد ادعا 3 می باشد.

نتیجه گیری

هدف از این تحقیق بررسی تاثیر معیارهای حسابرسی عملیاتی (اثربخشی، صرفه اقتصادی و کارایی) بر اقتصاد مقاومتی بود، توجه جدی به این معیارها برای دستیابی به ارتقای بهره‌وری و استفاده بهینه از منابع کمیاب که اصلی ترین هدف اقتصاد مقاومتی است، امری ضروری و حیاتی می باشد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آماری نشان می دهند که معیارهای حسابرسی عملیاتی: 1) اثر بخشی 2) صرفه اقتصادی 3) کارایی، معیارهایی هستند که بر شاخص های اقتصاد مقاومتی تاثیر گذارند.

فرضیه 1: بین اثر بخشی (معیار حسابرسی عملیاتی) و شاخص های اقتصاد مقاومتی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. اثربخشی: مقایسه ی نتایج مورد انتظار و نتایج واقعی پروژه‌ها، برنامه‌ها یا سایر فعالیت‌ها (مصرف هوشمندانه). بکارگیری این تکنیک مدیریت هزینه توسط بنگاه‌های تولیدی با شاخص اقتصاد مقاومتی: محور قرار دادن رشد و بهره‌وری، صرفه‌جویی در هزینه های عمومی کشور و شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی هماهنگ است.

فرضیه 2: بین صرفه اقتصادی (معیار حسابرسی عملیاتی) و شاخص های اقتصاد مقاومتی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. بین صرفه اقتصادی و کایزن (تکنیک مدیریت هزینه) رابطه مستقیم وجود دارد. هیلتون (2005) کایزن⁸ به هر چه کارا تر کردن فرایند های تولید و ارائه خدمات تاکید دارد. لیکر (2004) در نگاه کایزنی برای تحقق بهبود تدریجی و مستمر در سازمان ها باید سه اقدام اساسی صورت بگیرد: 1- کلیه فعالیت‌هایی که هزینه‌زا هستند، ولی ارزش تولید نمی کنند باید حذف شوند، 2- فعالیت‌هایی که به نحوی در جای دیگری به صورت موازی انجام می شوند باید با یکدیگر تلفیق شود، 3- آن دسته از فعالیت‌هایی که به شکلی برای تکمیل و بهبود سطح کیفی خدمات لازم اند به فعالیت های سازمان افزوده شوند. بکارگیری این معیار حسابرسی عملیاتی توسط بنگاه های تولیدی و غیر تولیدی اعم از دولتی و بازرگانی با شاخص اقتصاد مقاومتی: صرفه‌جویی در هزینه های

⁸ Kaizen costing

عمومی کشور و محور قرار دادن رشد بهره‌وری، صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور و شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی هماهنگ است.

فرضیه 3: بین کارایی (معیار حسابرسی عملیاتی) و شاخص‌های اقتصاد مقاومتی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد. کارایی: حداکثر ستانده با میزان نهاده ثابت یا ستانده ثابت با حداقل نهاده ممکن (مصرف خوب).. بکارگیری این معیار حسابرسی عملیاتی توسط بنگاه‌های تولیدی و غیر تولیدی اعم از دولتی و بازرگانی با شاخص اقتصاد مقاومتی: صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور و محور قرار دادن رشد بهره‌وری هماهنگ است.

در ادامه، پیشنهادهای در راستای تحقیق ارائه می‌شود:

1. بازسازی سیستم‌های مدیریت هزینه بنگاه‌ها، به منظور ایجاد ارتباط با شاخص‌های اقتصاد مقاومتی
2. توصیه‌هایی به مدیران اجرایی - مالی:
 - استفاده بیشتر از اطلاعات و تخصص حسابرسان در راستای ارتقای مسئولیت پاسخگویی اجتماعی در قبال اقتصاد مقاومتی
 - بهبود و اصلاح روش‌های شناسایی حسابرسی عملیاتی و هماهنگ‌سازی آن با شاخص‌های اقتصاد مقاومتی
3. تلاش مضاعف سازمان حسابرسی ایران و دانشگاه‌ها و یا هر نهادی که رسالت ترویج روش‌های نوین حسابرسی عملیاتی را عهده دارد است، در جهت تشویق و ترغیب بکارگیری معیارهای حسابرسی عملیاتی در راستای اقتصاد مقاومتی.
4. برگزاری همایش‌ها و سمینارها با هدف معرفی و تشریح حسابرسی عملیاتی.
5. به علاوه در مورد تحقیقات آتی، پیشنهادات زیر قابل ارائه است:
 - بررسی سایر روش‌های حسابرسی در اقتصاد مقاومتی.
 - بررسی دلایل و مشکلات اصلی سازمان‌ها در انجام حسابرسی عملیاتی.
 - انجام پژوهش در خصوص دلایل موفقیت و شکست سازمان‌ها در اجرا و پیاده‌سازی هر از روش‌های حسابرسی، در ارائه مدل جامع برای توسعه اقتصاد مقاومتی در ایران.

منابع

1. ابراهیمی، کردلر و مقدس پور، هنگامه (۱۳۹۳). «تبیین وضعیت حسابداری مدیریت در ایران». فصل نامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت شماره ۲۳؛ ۵۷-۸۳.
 2. انصاری، عبدالمهدی و زینالی، مهدی (۱۳۸۷). «سیستم بودجه بندی بر مبنای عملکرد و ارتباط آن با مدیریت هزینه»، مجله حسابدار، ۲۰۳: ۴۰-۴۸.
 3. دانایی فرد، حسن والوانی، سیدمهدی و آذر، عادل (1387). «روش شناسی پژوهش کمی در مدیریت: رویکردی جامع»؛ تهران: انتشارات صفار- اشراقی.
 4. رهنمای رودپشتی، فریدون (1387). «مبانی حسابداری مدیریت (رویکرد و دیدگاه نوین)» انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
 5. صیدی، حجت الله (1393). همایش حسابداران، شفافیت اطلاعاتی، کارایی اقتصادی، دانشگاه الزهراء.
 6. مشایخی، بیبا (۱۳۹۳). همایش حسابداران، شفافیت اطلاعاتی، کارایی اقتصادی، دانشگاه الزهراء.
 7. نمازی، محمد (۱۳۷۷، ۱۳۷۸). «بررسی هزینه یابی بر مبنای فعالیت در حسابداری مدیریت و ملاحظات رفتاری آن» بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۶ و ۲۷: ۷۱-۱۰۶.
 8. نادری، هوشنگ (۱۳۹۳). همایش حسابداران، شفافیت اطلاعاتی، کارایی اقتصادی، دانشگاه الزهراء.
 9. هیئت تدوین استاندارد های حسابداری (1378)، مبانی نظری حسابداری و گزارشگری نالی، نشریه 113، انتشارات سازمان حسابرسی.
 10. باباجانی، جعفر (1388). «مزایای اجرای حسابرسی بر مبنای عملکرد در کشور و نقش آن در پاسخگویی» مجموعه مقالات و سخنرانی های همایش حسابرسی عملکرد، پاسخگویی و ارتقای بهره وری، تهران: مرکز همایش های بین المللی صدا و سیما.
 11. بنی فاطمی کاشی، محمدرضا (1382). «آشنایی با برخی مفاهیم حسابرسی عملیاتی، سال پنجم، شماره 21».
 12. حسین زاده، ملوک (1387). «حسابرسی عملکرد» ماهنامه تدبیر، شماره 194.
13. Abdel-Kader, M., and Luther, R. (2008), the impact of Firm Characteristics on management accounting practices: A UK-based empirical analysis, *British Accounting Review*, 40 (1):pp.2-27.
 14. Ansari, s. l., and bell, J.E. (1997). target casting: the next frontier in strategic cost management. Chicago, IL: Irwin pro fissional publishing.
 15. Hilton. (2005). *Managerial accounting* 6th Ed., McGraw-Hill.
 16. Latshaw, C. A., and Daniel, T.M. (2002), "activity-based costing: usage and pitfall", review of business, winter: 30-32.
 17. Liker, J.(2004)the Toyota way: 14 management principles from the world's Greatest manufacture. New York: McGraw-Hill.

18. Uyar, Ali (2008) "An Exploratory study on quality costs in Turkish manufacturing Companies", international journal of quality & reliability management, 25(6): 604-620.
19. www.Khamenei.ir
20. www.Mefa.ir

The effect of operational audit resistance economy

Abstract

The aim of this study was to evaluate the impact of operational audit of the economy of resistance. The samples consisted of all managers, auditors and accountants manufacturing firms listed in the Tehran Stock Exchange. The sample consisted of 113 managers, auditors, accounting Cochran sampling method were selected form. The instrument used in this study is the questionnaire. Cronbach's alpha for the questionnaire is 71%. In order to analyze data from SPSS and Excel software were used. To test the hypotheses of T-test was used to test two sentential .The results show that the operational audit (MOE, efficient and economical) in the manufacturing and non-manufacturing firms, both public and commercial strength of the economy has a positive and significant relationship.

Keywords: Operation auditing, Effectiveness, Economy, Efficiency, Economic Streng
